

НАПРЯМИ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА

Представлено моделювання педагогічних процесів як інноваційна педагогічна технологія. Розкрито сутність понять «інтеграція» і «модель». Визначені та схарактеризовані основні етапи та напрями реалізації моделі інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки корекційних педагогів. Установлено, що інтегративна навчальна діяльність виконує основні функції: удосконалювальну, модифікувальну, раціоналізувальну, трансформувальну, комбінаторну. Показано, що інтегративні знання, уміння і навички повинні формуватися у процесі комплексної організації навчально-пізнавальної і практичної діяльності за умови послідовності і взаємодії мотиваційно-цільового, організаційно-структурного, ціннісно-методичного та контрольної-аналітичного етапів.

Ключові слова: інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових, критерії і показники сформованості інтегративних знань, професійна підготовка логопеда.

Постановка проблеми. Головним завданням, що стоїть перед вищою школою та педагогічною освітою зокрема, є підготовка не просто фахівців, а професіоналів своєї справи. Тому модернізація вищої освіти в Україні спрямована на розробку перспективних моделей підготовки кваліфікованих фахівців відповідно до європейських стандартів. Тобто, мова йде про особистостей, які володіють професійними знаннями, інноваційним та креативним характером мислення, системним та інтегративним підходом до аналізу складних психолого-педагогічних і корекційних ситуацій, загальною культурою, культурою мовлення, яким притаманні висока духовність, розвинуті морально-етичні якості, здатність до адаптації у складних сучасних соціально-економічних умовах, прагнення до самовдосконалення, розвитку й реалізації особистісного потенціалу.

Для вирішення такого важливого завдання необхідний новий підхід до вибору змісту освіти, його організації й ефективних педагогічних технологій, що здатні забезпечити інтеграцію медичної, психологічної та педагогічної складових професійної підготовки корекційних педагогів в умовах модульного навчання. Успішна організація процесу інтеграції складових фахової підготовки потребує визначення мети цієї підготовки і конкретизації її змісту. Тому конструювання змісту інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових є важливим компонентом підготовки корекційних педагогів

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних основ і організаційно-методичних аспектів розвитку інтеграції знань в умовах професійної підготовки фахівців присвятили свої праці А. Беляєва, В. Беспалько, С. Гончаренко, Ю. Жидецький, В. Ільченко, Я. Кміт, С. Клепко, Е. Коваленко, Л. Ломако, А. Павленко, О. Проказа, В. Сисоева та ін. Інтегративність освітнього процесу як один із базових чинників розвитку та розкриття потенційних можливостей особистості знайшла відображення в роботах, що присвячені підготовці вчителів у системі вищої освіти (В. Арнаутова, О. Бичкова, І. Богатова, С. Дружилов, В. Ільїна, Г. Селевко, Л. Спірін, М. Чапаєв, І. Яковлева та ін.). Різним аспектам організації корекційно-педагогічної діяльності та підготовки корекційних педагогів присвячені фундаментальні роботи українських учених В. Бондаря, І. Дмитрієвої, С. Миронової, Ю. Пінчук, Т. Сак, В. Синьова, Є. Синьової, В. Тарасун, Л. Фомічової, О. Хохліної, М. Шеремет та ін. Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишається аспект реалізації інтегративної підготовки корекційних педагогів.

У даному аспекті особливого значення набуває застосування інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань у процесі корекціо-логопедичної роботи, що забезпечує готовність дефектолога до клінічного аналізу патологічних явищ, психолого-педагогічного аналізу особливостей психічного і мовленнєвого розвитку, підвищує ефективність і результативність діагностичної, реабілітаційної, пропедевтичної, корекційної та консультативно-просвітницької діяльності. Складність і багатогранність корекційної діяльності зумовлює необхідність детального вивчення моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових фахової підготовки корекційного педагога з метою визначення особливостей її реалізації.

Тому **метою статті** є дослідження особливостей упровадження моделі інтеграції медико-психологічних і педагогічних складової професійної підготовки, визначення напрямів та етапів її реалізації у процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Термін «інтеграція» у словнику іноземних слів тлумачиться як об'єднання розрізнених частин у єдине загальне ціле. Він стосується різних сфер життя і вживається в різних науках [4]. Філософський енциклопедичний словник подає визначення цього поняття як певну сторону процесу розвитку, який пов'язаний з об'єднанням у єдине ціле різнорідних частин і елементів [5]. «Енциклопедія освіти» визначає інтегративний підхід в освіті як підхід, що веде до інтеграції змісту освіти, тобто доцільного об'єднання його елементів у цілісність, коли результатом інтегративного підходу в педагогіці можуть бути цілісні знання різних рівнів – цілісність знань про дійсність, про природу з тієї чи іншої освітньої галузі, предмета, курсу, розділу, теми [2]. Інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових у процесі професійної підготовки корекційних педагогів – це динамічний, безперервний, суперечливий процес, який потребує прогностичного підходу, урахування мотивації та особливостей параметрів знань, виявлення специфіки їх структурування, предметних й інтегрованих знань та передбачає застосування адекватних змісту форм, методів, засобів навчання. Інтеграція педагогічних, психологічних і медичних знань і вмінь, як правило, пов'язана з узагальненням, ущільненням, концентрацією, що спричинені необхідністю покращення і полегшення зберігання, передачі, засвоєння і використання цих знань, а також з їх упорядкуванням, класифікацією, систематизацією, взаємопроникненням різних методів пізнання і моделюванням, відтворенням цілісності складно організованих об'єктів.

«Модель» (від фр. *modele* – зразок) у сучасній науково-педагогічній літературі розуміють як «уявну або матеріально-реалізовану систему, яка відображає або відтворює об'єкт дослідження (природний чи соціальний) і здатна змінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію стосовно цього об'єкта» [2, с. 516]. С. Гончаренко вважає, що «моделі є умовним образом (зображення, схема, опис тощо) якогось об'єкта (або системи об'єктів), який зберігає зовнішню схожість і пропорції частин при певній схематизації й умовності засобів зображення» [1, с. 213].

Як бачимо, поняття моделі є багатоплановим. У широкому розумінні вона являє собою образ, у тому числі умовний або уявний, зображення, схему, графік, план тощо, або прообраз чи вірєць якого-небудь об'єкта, що використовується при певних умовах як його «представник». Метод моделювання для наукового вивчення інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки корекційних педагогів у вищих педагогічних навчальних закладах обраний через те, що модель представляє собою теоретично і практично створену структуру, яка відтворює ту чи іншу частину дійсності в схематизованій і наочній формі. Відображаючи чи відтворюючи об'єкт дослідження модель здатна заміщати його так, що її вивчення дає нам нову інформацію про цей об'єкт.

Педагогічну модель інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки корекційних педагогів у вищих педагогічних навчальних закладах розуміємо як покрокове представлення всіх педагогічних заходів, що забезпечують ефективність і результативність даного процесу. Система інтеграції складових є множиною елементів, які знаходяться у відношеннях і зв'язках один з одним й утворюють певну цілісність, єдність. Система в теорії управління визначається як складне утворення, що складається з підсистем, функціонування яких підпорядковано єдиній меті [3, с. 72].

До провідних системоутворювальних характеристик змісту інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових фахової підготовки відносимо: відповідність особистісно орієнтованій концепції розвитку сучасної особистості, цілісність інтегративного процесу та органічну єдність усіх ланок навчально-виховного процесу, гуманістичну і духовну спрямованість корекційного процесу.

Спираючись на існуючі підходи структурування змісту освіти у вищих навчальних закладах, нами виділено основні напрями реалізації моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових фахової підготовки корекційних педагогів: спрямування змісту інтегративної підготовки на досягнення головної мети особистісно орієнтованого навчання у вищому навчальному закладі; акмеологічну спрямованість змісту інтегративної освіти; дотримання інтегративності й варіативності змісту психолого-педагогічної освіти; виділення перспективності інтеграції медичних і психолого-педагогічних методик абілітації, корекції і реабілітації, успішне застосування інтегративних знань у практичній діяльності; побудову інтегрованого змісту освіти у вимірах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

До експериментального дослідження було залучено 1052 студента і магістранта денної та заочної форми навчання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, які навчалися за спеціальністю «Логопедія. Спеціальна психологія». Основним завданням, що вирішувалося на початковому етапі експерименту, було визначення методологічних узаємозв'язків інтегративних тенденцій із провідними сучасними мета-моделями освітнього простору. У процесі активного обговорення основних теоретико-методологічних питань інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань (наукові доповіді, виступи на науково-практичних конференціях, робота наукового гуртка, диспути, дискусії) було отримано підтвердження висунутої гіпотези про те, що інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових фахової підготовки – це проект особистісно орієнтованої педагогічної парадигми, що має ознаки особистісної спрямованості, цілісності взаємозалежних складових, професійного самовдосконалення.

Інтегративна навчальна діяльність виконує такі основні функції: удосконалювальну, тобто модернізувальну, модифікувальну, раціоналізувальну, трансформувальну, а також комплексну або комбінаторну, яка використовує сполучення елементів як традиційного, так і інтегративного педагогічного процесу. Безпосередньо процес інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань на основі розробленої теоретичної моделі здійснювався протягом усього періоду навчання у педагогічному вишу. Реалізація моделі інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки корекційних педагогів включає чотири етапи.

На *першому етапі* відповідно до завдань моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки основна увага приділялася формуванню

стійкої професійної мотивації у процесі вивчення студентами інтегративних дисциплін і спецкурсів. Така мотивація будувалася, перш за все, за рахунок глибокого переконування учасників експерименту в надзвичайній ефективності інтегративного підходу в корекційному процесі та активності медико-психологічних і педагогічних знань у сучасних умовах розвитку технологій третього тисячоліття. Також ефективність вивчення певного курсу чи розділу інтегративної навчальної дисципліни та предмета пов'язана з мотивацією до праці й організацією вивчення необхідного матеріалу, зокрема медико-психологічних і педагогічних знань. Студентам пропонувалися для аналізу практичні ситуації, у яких необхідно було створити основні умови організації корекційної роботи з урахуванням первинних порушень і відхилень психофізичного розвитку. Надавався певний обсяг знань, формувалися вміння й навички організації корекційної роботи з урахуванням психосоматичного стану здоров'я дитини, неврологічного статусу, розвитку пізнавальної активності тощо.

З метою визначення чинників результативності формування у студентів стійкої мотивації до оволодіння інтегративними медико-психологічними і педагогічними знаннями в ході дослідження було проведено опитування учасників експерименту, на якому визначалися найбільш значущі чинники щодо інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної освіти. Серед причин, що приводять до необхідності використання інтегративних знань у корекційній роботі, були названі такі: необхідність вирішення корекційних завдань через міждисциплінарний підхід, урахування результатів медичного обстеження при організації психолого-педагогічної допомоги через великий спектр наявних порушень психічного і фізичного розвитку, упровадження інноваційних технологій корекційної допомоги, що спираються на досягнення сучасних медико-біологічних, психологічних і педагогічних наук тощо. Робота на перших етапах мала установчо-орієнтаційну спрямованість. Відбувався процес формування усвідомлених мотивів. По-перше, подавалися установки на розуміння процесу інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань як передумови ефективності корекційно-педагогічного процесу. По-друге, ми орієнтували студентів на оволодіння інтегративними знаннями як інформаційною системою та можливістю використання їх при розв'язанні проблемних ситуацій, що пов'язані з організацією і проведенням діагностичної, корекційної, реабілітаційної, абілітаційної та консультативно-просвітницької роботи. Усвідомлення значущості цих завдань як викладачами, так і студентами, забезпечувало ефективність формування інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань та професійного зростання. Стимулювальними чинниками були орієнтація на мотив позитивного результату інтегративної навчальної діяльності, мотив успіху. Сформованість цих мотивів виступає підґрунтям у роботі над мотиваційною сферою на подальших етапах дослідження.

Крім мотивації до інтегративної навчальної діяльності та розуміння необхідності інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань на цьому етапі стимулюється інтегративне мислення, формуються вміння самостійно здобувати знання і проводити наукові дослідження. Студентів знайомлять із методикою пошуку та вивчення інформації з теорії й практики реалізації інтегративних тенденцій в освіті. Велика увага приділяється виділенню та вивченню педагогічного потенціалу сучасних інноваційних технологій корекційної роботи, які моделюють у собі інтегративні знання медичних, педагогічних, психологічних та інших наук, роботі з Інтернет-сайтами. Формою узагальнення й первинної систематизації інтегративних медико-психологічних і педагогічних знань та виявом стійкої вмотивованості студентів до оволодіння конкретними методиками і технологіями інтегративної діяльності в кінці формувального етапу експерименту є проведення в експериментальних групах

обговорень, диспутів, круглих столів, ділової ігри «Дебати» під час роботи наукового гуртка, лекцій, конференцій тощо.

Поетапність умотивованості студентів до інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань як необхідний і достатній елемент його професійного становлення та компетентнісного зростання в ході експерименту можна представити у вигляді таких кроків: по-перше, відбувалося первинне, недиференційоване сприйняття інформації щодо необхідності інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань у природному перебігу навчального процесу фахової підготовки, визначалася змістова наповнюваність використанні їх у корекційній роботі; по-друге, оціночний крок сприйняття необхідності інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань у контексті організації та проведенні корекційно-педагогічного процесу, передбачав визначення студентом значущості актуалізованої інформації; по-третє, виникала установка на запам'ятовування такої важливої для більш детального теоретико-практичного вивчення інформації про інтеграцію медико-психологічної і педагогічної складових фахової підготовки та її багатомірне використання в навчальному процесі.

Основна увага приділялася вивченню таких аспектів у попередній діяльності логопеда: визначення обізнаності в сучасних інноваційних корекційних технологіях, розуміння необхідності інтегративних знань при організації корекційного навчально-виховного процесу (для самого педагога та для його учнів) та врахування медичних знань у корекційному навчально-виховному процесу. Суттєвим моментом у цьому процесі було переконування логопедів-учасників експерименту в їхніх власних можливостях щодо оволодіння інтегративними медико-психологічними і педагогічними знаннями. Показовими результатами проведеної першого етапу експерименту була загальна зацікавленість та вмотивованість більшості студентів. Проведене дослідження підтвердило головну умову успішності перебігу цього етапу – необхідність інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань у корекційній діяльності та обов'язкова особистісно орієнтована технологія проведення всіх форм інтеграції професійно орієнтованих знань у навчально-виховному процесі (лекції, семінарські, індивідуальні консультації, тести, завдання). Як бачимо, за своєю значущістю і результативністю перший (початковий – мотиваційно-цільовий) етап дослідно-експериментального навчання був насиченим і важливим, багато в чому визначав успішність подальшої діяльності. Вирішивши основне завдання – формування необхідного мотиваційно-ціннісного ставлення, – він створив передумови для переходу до другого (основного) етапу реалізації моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки.

Другий етап реалізації моделі передбачав відпрацювання інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки та включав дві складові – організацію і структуру реалізації зазначеного процесу. Згідно з основною метою організаційно-структурної складової другого етапу, яка передбачала формування інтегративних знань не лише під час аудиторного навчання, особлива увага приділялася організації самостійної й індивідуальної роботи. Вибір інтегративних дисциплін, спецкурсів, а також принципів, форм, методів і засобів реалізації інтегративного навчального процесу узгоджується відповідно до напрямку підготовки фахівця та передбачає узгоджене функціонування всіх його складових.

Успіх інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки вчителів залежить від багатьох чинників, серед яких вагома роль належить навчально-методичному та інформаційному забезпеченню, що особливої актуальності набуває під час реформування та стандартизації освіти на всіх рівнях. Це вимагає наявності спеціальних навчальних посібників, які б задовольняли вимогам, як для підготовки корекційних педагогів за старою моделлю, так і з урахуванням нововведень.

Третій етап реалізації моделі передбачав відпрацювання основного (ціннісно-методичного) етапу інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки, який мав дві складові – навчально-змістову та науково-пошукову. Основною метою реалізації навчально-змістової складової передбачено вивчення студентами змісту інтегративних дисциплін («Нейропсихолінгвістика», «Інноваційні технології в корекційній освіті», спецпрактикуми і спецсемінари).

Спираючись на запропоновану концепцію інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки, комплекс досліджень із подальшою розробкою методики впровадження інтегративних дисциплін і навчальних програм відповідав загальнодидактичним принципам процесу вивчення медико-біологічних, психологічних і педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

На цьому етапі формувалася змістовий компонент інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки, що складав систему інтегративних знань із трьох інформаційних блоків професійно орієнтованої підготовки корекційного педагога: медико-біологічного, психологічного, загально- та спеціально-педагогічного. Інформація кожного блоку мала два призначення, це – знання медико-психолого-педагогічного та професійно-корекційного змісту. Професійно-педагогічний тезаурус містив знання, що отримані студентами з медичних і психолого-педагогічних навчальних дисциплін професійної підготовки (на 1-3-х курсах), що були базовими для формування готовності студентів до інтеграції знань у професійній діяльності. Професійний тезаурус складав банк медичної та психолого-педагогічної термінології, знання про організацію, зміст і методи діагностичної, реабілітаційної й корекційної роботи, корекційні технології, наукові школи та сучасні напрями медико-психологічного і педагогічного впливу.

Інший напрям організаційно-структурної стадії експерименту передбачав залучення її учасників до розробок, апробації та презентації індивідуальних корекційних програм, обговорення результатів корекційного впливу тощо. До таких розробок відносилися: авторські програми-проекти з використання інноваційних корекційних технологій, створення системи занять-сесій із використання інтегрованих методик і технологій. Виконання науково-дослідної або дослідно-експериментальної роботи (практична розробка окремих прийомів, методик, технологій, що акумулюють медико-біологічні і педагогічні доробки реабілітаційної, діагностичної та корекційної роботи) дозволило сформувати у студентів елементи інтегративного науково-педагогічного мислення, більш глибоко опрацьовувати теоретичні аспекти окремих, найбільш цікавих для кожного учасника експерименту тем з інтегративного курсу (нейропсихолінгвістики), поєднувати теоретичні та практичні знання, уміння й навички. Рівень засвоєння учасниками експериментальних груп інтегративних знань, умінь і навичок визначався в кінці другої стадії експериментального дослідження у форматі презентації індивідуально-обраної теми під час роботи наукового студентського гуртка «Сучасні технології корекційної роботи», на науково-практичних конференціях і психолого-педагогічних практиках. Працюючі корекційні педагоги мали можливість представити свою науково-пошукову роботу в таких формах: написані наукових рефератів і статей, участь у роботі тематичних семінарів із нейропсихолінгвістики, презентація власних проектів, проведення відкритих занять.

Четвертий, заключний (контрольно-аналітичний) етап реалізації моделі був спрямований на організацію професійного самовизначення, формування концептуальних задумів, що зорієнтовані на вміння інтегрувати медико-психологічні і педагогічні знання у професійній діяльності корекційного педагога. Його основна мета – узагальнення і систематизація інтегративних професійно орієнтованих знань,

уміння їх застосовувати у практичній професійній діяльності, з'ясування кожним педагогом найбільш оптимальних та ефективних технологій діагностичної, корекційної та реабілітаційної діяльності.

Цей етап мав принципове значення щодо визначення ефективності й доцільності запровадженої ідеї інтеграції медико-психологічних і педагогічних складових професійної підготовки корекційного педагога. У контексті нашого дослідження такою діяльністю ми вважали контроль і аналіз результатів корекційної діяльності, самоосвіту. Відповідно до цього етапу реалізації моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки були проаналізовані такі напрями інтегративної діяльності учасників експерименту: 1) використання інтегративних багатоцільових медико-психологічних і педагогічних технологій; 2) інтеграція медико-психологічних і педагогічних знань із метою підвищення ефективності корекційного навчально-виховного процесу; 3) здатність до концептуального аналізу та інтерпретації корекційного процесу в широкому соціокультурному контексті, засвоєння інтегративних знань та їх реалізації в корекційній діяльності; 4) демонстрування навички самоаналізу власної корекційної роботи та інноваційних потенціалів – самооцінки здібності до корекційної діяльності, самоперцепції, здатності до саморозвитку, професійного самовдосконалення; 5) застосовування інтегративних технологій у системі діагностичної, реабілітаційної, корекційної та психопрофілактичної роботи з вихованцями; 6) упровадження інтегративних знань як складового компонента професійної компетентності логопеда.

На цьому етапі реалізації моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки досліджувалися такі форми організації навчальної діяльності: корекційно-педагогічна інтегративна супервізія, індивідуальна педагогічна самоосвіта та цілеспрямована наукова діяльність.

Висновки. Результати дослідження дозволила віднести поліфункціональну модель інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки до гнучких, адекватних гуманістичних технологій, побачити її як цілісну систему різнорівневих, узаємопов'язаних компонентів. Організація інтегративного процесу підготовки студентів повинна здійснюватися на основі особистісно орієнтованої педагогічної парадигми в освіті. Успішність інтеграції медико-психологічної та педагогічної складових професійної підготовки можна забезпечити шляхом упровадження інтегративних дисциплін, спецкурсів, спецсеминарів у навчальний процес. Інтегративні медико-психологічні і педагогічні знання, уміння і навички повинні формуватися у процесі комплексної організації навчально-пізнавальної і практичної діяльності студентів за умов послідовності і взаємодії мотиваційно-цільового, організаційно-структурного, ціннісно-методичного, контрольного-аналітичного етапів.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у вивченні ефективності моделі інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки.

Список використаної літератури

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Енциклопедія освіти / [гол. редактор В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Пикельная В. С. Теоретические основы управления : Школоведческий аспект / В. С. Пикельная. – М. : Высшая школа, 1990. – 175 с.
4. Современный словарь иностранных слов. – М. : Русский язык, 1992.
5. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.

Одержано редакцією 26.08.2014.
Прийнято до публікації 28.08.2014.

Аннотация. Пахомова Н. Г. Направления и этапы реализации модели интеграции медико-психологических и педагогических знаний в процессе профессиональной подготовки коррекционных педагогов. Представлено моделирование педагогических процессов как инновационная педагогическая технология. Раскрыта сущность понятий «интеграция» и «модель». Определены и охарактеризованы основные этапы и направления реализации модели интеграции медико-психологической и педагогической составляющих профессиональной подготовки логопедов. Установлено, что интегративная учебная деятельность выполняет такие основные функции: совершенствующую, модифицирующую, рационализирующую, трансформирующую, комбинаторную. Показано, что интегративные знания, умения и навыки должны формироваться в процессе комплексной организации учебно-познавательной и практической деятельности при условии последовательности и взаимодействия мотивационно-целевого, организационно-структурного, ценностно-методического и контрольно-аналитического этапов.

Ключевые слова: интеграция медико-психологической и педагогической составляющих, критерии и показатели сформированности интегративных знаний, профессиональная подготовка логопеда.

Summary. Pakhomova N.G. Directions and stages of implementation of the model of medical, psychological and pedagogical knowledge integration in the process of professional training of correctional teacher. The author represents the modeling of pedagogical processes as an innovative educational technology. The essence of the concepts "integration" and "model" is disclosed. Main stages and directions of realization of the model of integration of medical, psychological and pedagogical components of professional training correctional educators are defined and characterized. It is established that integrative learning activity performs the basic functions: perfection modifying, rationalizes the traditional pedagogical process, transforming, combinatorial, which uses a combination of elements of both traditional and integrative pedagogical process. Integrative knowledge and skills should be formed in the process of complex organization learning and cognitive and practical activity in the conditions of sequence and interaction of motivate-target, organization-structural, value-methodological and control-analytical phases. Results of the researches have allowed to attributed the multifunctional model of integration components professional training to flexible, adequate humanistic technologies, to see it as a whole system of interconnected components.

Key words: integration of medical and psychological and pedagogical components, criteria and indicators of formation of integrative knowledge, professional training, speech therapist, correctional teacher.

УДК 614.84:159.923.2

М. М. Пелипенко

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЯКОСТІ МАЙБУТНЬОГО РЯТУВАЛЬНИКА ЯК КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ ДО САМОЗБЕРЕЖЕННЯ

Розглянуто поняття «готовність майбутніх рятувальників до самозбереження в екстремальних умовах професійної діяльності», ступінь наукової розробки цієї проблеми та обґрунтована необхідність її розв'язання з огляду на сучасний стан розвитку суспільства. Особливу увагу приділено інтелектуальним якостям майбутнього рятувальника, які, у свою чергу, складаються з окремих компонентів. Розкрито значення цих компонентів у контексті формування готовності до самозбереження.

Ключові слова: готовність до самозбереження, інтелектуальні якості, майбутній рятувальник, пам'ять, увага, рівень теоретичної підготовки.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової спільноти характеризується масштабним зростом промисловості, створенням і